

MASINTÕLGE

Tõlgitud Euroopa Komisjoni tõlkeprogrammiga

<https://language-tools.ec.europa.eu/>

Digital Europe Programme Language Technologies

EUROOPA
KOMISJON

Brüssel, 26. juuni 2026
KOM(2026) 345 lõplik

2026/0186 (NLE)

Ettepanek:

NÕUKOGU RAKENDUSOTSUS,

**millega pikendatakse rakendusotsusega (EL) kehtestatud ajutist kaitset
2022/382, kuni 4. märtsini 2028**

SELETUSKIRI

1. ETTEPANEKU KONTEKST

• Ettepaneku põhjused ja eesmärgid

4. märtsil 2022 võttis nõukogu vastu rakendusotsuse 2022/382¹ ja aktiveeris nõukogu 20. juuli 2001. aasta direktiivi 2001/55/EÜ (edaspidi „ajutise kaitse direktiiv“) teatavate² isikute kategooriate³ suhtes, kes olid ümber asustatud 24. veebruaril 2022 või pärast seda Venemaa relvajõudude sõjalise sissetungi tõttu Ukrainasse, mis algas sel kuupäeval. Ajutise kaitse direktiivi artikli 4 lõike 1 kohaselt on ajutise kaitse esialgne kestus üks aasta, mida võib automaatselt pikendada kuue kuu kaupa maksimaalselt ühe aasta võrra. Ajutist kaitset pikendati automaatselt ühe aasta võrra kuni 4. märtsini 2024.

Ajutise kaitse direktiivi artikli 4 lõikes 2 on sätestatud, et kui ajutise kaitse põhjused püsivad, võib nõukogu otsustada pikendada ajutist kaitset kuni ühe aasta võrra kvalifitseeritud häälteenamusega ja komisjoni ettepaneku põhjal, kes vaatab läbi ka liikmesriigi taotluse nõukogule ettepaneku esitamiseks. Ajutist kaitset pikendati iga kord ühe aasta kaupa, esmalt kuni 4. märtsini 2025,⁴ seejärel kuni 4. märtsini 2026⁵ ja hiljem kuni 4. märtsini 2027.⁶

Ettepanekul on kaks eesmärki. Esiteks pikendada nõukogu rakendusotsusega 2022/382 kehtestatud ajutist kaitset veel ühe aasta võrra. Selle tulemusena jätkub ajutine kaitse nõukogu rakendusotsuses 2022/382 kindlaks määratud isikute kategooriate suhtes ajavahemikul 5. märtsist 2027 kuni 4. märtsini 2028. Teiseks on ettepaneku eesmärk ühitada ajutine kaitse Ukraina üldise suutlikkusega kaitsta end Venemaa ebaseadusliku agressioonisõja eest. Seepärast tehakse ettepanek, et ajutist kaitset ei anta üldjuhul isikutele, kes lahkuvad Ukrainast alates käesoleva otsuse jõustumise kuupäevast ja kes ei suuda tõendada, et Ukraina ametiasutused on andnud neile loa lahkuda Ukrainast kooskõlas oma sõjaliste kohustustega.

¹Nõukogu 4. märtsi 2022. aasta rakendusotsus (EL) 2022/382, millega määratakse kindlaks Ukrainast lähtuva põgenike massilise sissevoolu olemasolu direktiivi 2001/55/EÜ artikli 5 tähenduses ning nähakse selle tulemusena ette ajutine kaitse.

²Nõukogu rakendusotsuse 2022/382 artiklis 2 on sätestatud, et ajutist kaitset kohaldatakse a) Ukraina kodanike suhtes, kes elasid Ukrainas enne 24. veebruari 2022; b) kodakondsuseta isikud ja muude kolmandate riikide kui Ukraina kodanikud, kes said Ukrainas rahvusvahelise kaitse või samaväärse riikliku kaitse enne 24. veebruari 2022; ning c) punktides a ja b osutatud isikute pereliikmed. Liikmesriigid kohaldavad kas käesolevat otsust või oma siseriikliku õiguse kohast piisavat kaitset kodakondsuseta isikute ja muude kolmandate riikide kui Ukraina kodanike suhtes, kes suudavad tõendada, et nad elasid Ukrainas seaduslikult enne 24. veebruari 2022 Ukraina õiguse kohaselt välja antud kehtiva alalise elamisloa alusel, ning kes ei saa turvalistel ja püsivatel tingimustel oma päritoluriiki või -piirkonda tagasi pöörduda.

³ NÕUKOGU DIREKTIIV 2001/55/EÜ, 20. juuli 2001, miinimumnõuete kohta ajutise kaitse andmiseks ümberasustatud isikute massilise sissevoolu korral ning meetmete kohta liikmesriikide jõupingutuste tasakaalustamiseks nende isikute vastuvõtmisel ning selle tagajärgede kandmisel

⁴Nõukogu 19. oktoobri 2023. aasta rakendusotsus (EL) 2023/2409, millega pikendatakse rakendusotsusega (EL) 2022/382 (europa.eu) kehtestatud ajutist kaitset.

⁵Nõukogu 25. juuni 2024. aasta rakendusotsus (EL) 2024/1836, millega pikendatakse rakendusotsusega (EL) 2022/382 kehtestatud ajutist kaitset (europa.eu).

⁶Nõukogu 15. juuli 2025. aasta rakendusotsus (EL) 2025/1460, millega pikendatakse rakendusotsusega (EL) 2022/382 kehtestatud ajutist kaitset (europa.eu).

Olukord, mis viis ajutise kaitse aktiveerimiseni, püsib ja seega on vaja seda veelgi pikendada.

2026. aasta aprilli seisuga on ELis ajutist kaitset saanud peaaegu 4,4 miljonit Ukrainast põgenenud isikut,⁷ kellest ligikaudu 58 % on naised.⁸ Vanuseliselt on peaaegu 30 % kogu rühmast alaealised (nii naised kui ka mehed). Ajutise kaitse saajate arv ELi liikmesriikides on püsinud suhteliselt stabiilsena ligikaudu 4,3 miljoni juures, mis on veidi suurenenud (4,21 miljonilt 2024. aasta aprillis 4,26 miljonini 2025. aasta märtsis ja 4,37 miljonini 2026. aasta aprillis). Kõige rohkem ajutise kaitse saajaid on endiselt Saksamaal, Poolas ja Tšehhis (peaaegu 1,28 miljonit Saksamaal, ligikaudu 970 000 Poolas ja üle 380 000 Tšehhis). Alates ajutise kaitse direktiivi aktiveerimisest on liikmesriigid teinud märkimisväärsed jõupingutusi, et toetada Ukrainast ümberasustatud inimesi, hõlbustada nende integreerimist vastuvõtvasse ühiskonda, sealhulgas haridus- ja koolitussüsteemidesse, ning tööturule. Samuti on nad jätkanud jõupingutusi vastuvõtusuutlikkuse ja erandolukorra plaanimise suurendamiseks. ELi reageerimist Venemaa agressioonile Ukraina vastu iseloomustab endiselt tugev solidaarsuskomponent, millest esimene on suunatud Ukraina ja selle rahva vastu, nagu näitavad ümberasustatud isikuid vastu võtvate liikmesriikide ja nende kodanike jõupingutused, ning teine liikmesriikide endi vahel.

Lisaks sellele, et ajutise kaitse saajatele antakse juurdepääs ühtlustatud õigustele, leevendab ajutise kaitse direktiivi aktiveerimine jätkuvalt ohtu, et liikmesriikide varjupaigasüsteemid ei suuda sissevoolu menetleda, ilma et see kahjustaks nende tõhusat toimimist. 2022. aasta veebruarist kuni 2026. aasta märtsini esitasid Ukraina kodanikud ELis 94 390 rahvusvahelise kaitse taotlust (võrreldes 75 850 taotlusega ajavahemikul 2022. aasta veebruarist kuni 2025. aasta märtsini). 2026. aasta jaanuarist märtsini vähenes Ukraina kodanike esitatud rahvusvahelise kaitse taotluste arv võrreldes 2025. aasta jaanuari-märtsi perioodiga 57 %, kusjuures nende taotluste peamised vastuvõtavad riigid olid vastavalt Prantsusmaa ja Poola. Sellest hoolimata näitab piiratud koguarv jätkuvalt, et ajutine kaitse on täitnud oma eesmärgi, sealhulgas hoidnud ära liikmesriikide varjupaigasüsteemide ülekoormatuse.

ÜRO Pagulaste Ülemvoliniku Ameti (UNHCR) 2025. aasta juuli kavatsuste uuringu kohaselt vähenes nende põgenike osakaal,⁹ kes kavatsevad või loodavad tulevikus Ukrainasse tagasi pöörduda, võrreldes kuue kuu taguse ajaga (65 %-lt 2024. aasta jaanuaris-veebruaris 61 %-le 2024. aasta juulis-augustis), samal ajal kui nende inimeste osakaal, kes ei ole tagasipöördumise suhtes otsusele jõudnud, oli suurenenud (24 %-lt 27 %-le) ja nende osakaal, kes ei teatanud lootusest tagasi pöörduda (11 %-lt 12 %-le). Rahvusvaheline Migratsiooniorganisatsioon (IOM) on teatanud¹⁰ suurest enamikust küsitletud isikutest (70 %), kes kavatsevad Ukrainasse tagasi pöörduda, kui see on ohutu.

⁷Üle 4,54 miljoni, sealhulgas ELi liikmesriigid, Island, Liechtenstein, Norra ja Šveits.

⁸Kui ei ole sätestatud teisiti, saadakse kõik ajutist ja rahvusvahelist kaitset käsitlevad arvandmed Eurostatist (andmebaas– Eurostat).

⁹[Poliitikaülevaade „Proгноос pagulaste tagasipöördumise kohta Ukrainasse jätkuva sõja ja ebakindluse tingimustes“.](#)

¹⁰ Ukraina piirkondlik reageerimine: Vajadused, kavatsused ja piiriületamised | Displacement Tracking Matrix.

Lisaks oli¹¹ Euroopa Liidu Varjupaigaameti (EUAA) uuringu kohaselt ligikaudu viiendik neist otsustanud Ukrainasse mitte tagasi pöörduda, samas kui 22 % kaldus tagasipöördumata jätmise poole ja 31 % oli ebakindel. Seevastu ainult 14 % vastanutest otsustas 2025. aastal tagasi pöörduda ja 13 % kaldus tagasi pöörduma. Nende isikute osakaal, kes otsustasid mitte naasta, suurenes aja jooksul pidevalt 5 %-lt 12 %-le ja hiljem 20 %-le. Seevastu nende inimeste osakaal, kes ei soovi tagasi pöörduda, suurenes 12 %-lt 15 %-le ja seejärel 22 %-le.

Need uuringud kinnitavad, et enamik Ukraina põgenikest on seisukohal, et nad ei saa ikka veel ohututes ja püsivates tingimustes Ukrainasse tagasi pöörduda.

Ukrainas jätkub Venemaa agressioonisõda vaibumatult. Venemaa jätkab tsiviiltaristu ja asustatud alade tahtlikku ja süstemaatilist ründamist. ÜRO Ukraina inimõiguste vaatlusmissiooni andmetel suurenes tsiviilohvrite arv 2026. aasta mais 93 % võrreldes 2025. aasta sama kuuga. See kujutab endast märkimisväärset eskaleerumist ja rõhutab sõja jätkuvat mõju tsiviilelanikele.

Venemaa vägede ettearvamatud õhu- ja droonirünnakud kujutavad endast jätkuvalt tõsist ohtu kogu riigis, ulatudes rindejoonest palju kaugemale. Need rünnakud toovad esile jätkuva agressiooni laia geograafilise ulatuse ja valimatu olemuse. Õhurünnakud on tõsiselt kahjustanud juurdepääsu usaldusväärsele elektri-, kütte- ja veevarustusele ning miljoneid inimesi mõjutasid korduvad pikaajalised elektrikatkestused 2025. aasta lõpus.

Rahvusvahelise Migratsiooniorganisatsiooni hinnangul on Ukrainas¹² 2025. aasta detsembri seisuga 3 712 000 riigisisest põgenikku. Kolm neljandikku (71 %) riigisisestest põgenikest oli olnud ümberasustatud üle kahe aasta ja 82 % oli olnud ümberasustatud üle aasta. Üle kahe aasta ümberasustatud riigisiseste põgenike osakaal oli suurim riigi lääneosas elavate riigisiseste põgenike hulgas. Kahju ja vajaduste kiirhinnangu (RDNA5) viiendas aruandes esitatud teabe kohaselt registreeris sotsiaalpoliitika ministeerium 2025. aasta detsembris riigi sees ümberasustatud isikute ametlikult¹³ 4 618 666 inimest. P overty suurenes 2025. aastal veelgi. Sõja mõju on endiselt ebaühtlane, kusjuures suurimat mõju tunnevad naised, sealhulgas tööhõivele ja leibkondade kriitilistele vajadustele, puuetega inimestele, lastele ja noortele, riigisisestele põgenikele ja eakatele. Rohkem kui 15 000 inimest on hukkunud, rohkem kui 40 600 on saanud vigastada ja miljonid on kaotanud oma kodu.

ÜRO humanitaarajade koordinaatsioonibüroo (OCHA) hinnangul vajab Ukrainas 2026. aasta jaanuaris kiiret humanitaarabi ligikaudu 10,8 miljonit inimest.¹⁴

Ebastabiilne olukord koos raske humanitaarolukorraga Ukrainas võib kaasa tuua ka suuremahulisi uusi saabumisi liitu, mille tulemuseks on vajadus pakkuda kaitset täiendavale arvule ümberasustatud isikutele.

Praegune rahutus ja olukorra muutlikkus Ukrainas ei võimalda lõpetada ajutist kaitset praegu ELi liikmesriikides viibivatele isikutele ja neile, kes võivad endiselt abi vajada. Neid isikuid tuleb liidus jätkuvalt kaitsta. Samamoodi, kui ajutine kaitse peagi lõppeb ja kõik need isikud

¹¹ Ajutine aruanne: Olukord Ukrainas ja ümberasustamine EL+ riikidesse: Suundumused, ajendid ja tulevikuväljavaated (september 2025).

¹² Ukraina riigisisese ümberasustamise aruanne, üldine rahvastiku-uuring, 22. voor, jaanuar 2026

¹³ Ukraina – viies kahjustuste ja vajaduste kiirhindamine (RDNA5): Veebruar 2022 – detsember 2025.

¹⁴ Ukraina 2026. aasta humanitaarvajaduste ja -reageerimiskava (jaanuar 2026) [EN/UK].

taotlevad samal ajal rahvusvahelist kaitset, on oht riiklike varjupaigasüsteemide tõhusale toimimisele endiselt olemas.

Eespool kirjeldatud arenguid arvesse võttes leiab komisjon, et ajutise kaitse andmise põhjused püsivad ning seetõttu tuleks ajutist kaitset pikendada, et reageerida praegusele olukorrale vajalikul ja asjakohasel viisil. Pikendamine tuleks vastu võtta võimalikult kiiresti ja veel üheks aastaks, st ajavahemikuks 5. märtsist 2027 kuni 4. märtsini 2028, vastavalt ajutise kaitse direktiivi artikli 4 lõikele 2. Selle eesmärk on tagada, et Ukrainast ümberasustatud ja ELi liikmesriikides vastu võetud isikutele tagatakse praeguses olukorras võimalikult suur stabiilsus ja väljavaated.

See on kooskõlas liidu võetud kohustusega toetada Ukrainat ja Ukraina rahvast nii kaua kui vaja ning toetada terviklikku, õiglast ja püsivat rahu, mis põhineb ÜRO põhikirja põhimõtetel ja rahvusvahelisel õigusel. Kui ajutise kaitse direktiivi aktiveerimiseni viinud asjaolud kaotavad kehtivuse enne 4. märtsi 2028, võib Euroopa Komisjon sellisel juhul esitada nõukogule ajutise kaitse direktiivi artikli 6 kohase ettepaneku. See säte võimaldab nõukogul lõpetada ajutise kaitse otsusega, mis võetakse vastu kvalifitseeritud häälteenamusega komisjoni ettepaneku põhjal, kes peab samuti läbi vaatama liikmesriigi taotluse nõukogule ettepaneku esitamiseks. Selline nõukogu otsus peaks põhinema asjaolu tuvastamisel, et olukord päritoluriigis võimaldab ajutise kaitse saanud isikutel turvaliselt ja püsivalt tagasi pöörduda, austades nõuetekohaselt inim- ja põhiõigusi ja -vabadusi ning liikmesriikide kohustusi seoses tagasi- ja väljasaatmise lubamatusega.

Lisaks tuleks liikmesriikidele anda võimalus võtta õigeaegselt vajalikke haldus- ja õiguslikke meetmeid (näiteks elamislubade pikendamine), et valmistuda ajutise kaitse pikendamiseks.

Ajutise kaitse edasine pikendamine ei tohiks kahjustada Ukraina õiguspärast üldist suutlikkust end kaitsta.

Euroopa Ülemkogu on korduvalt rõhutanud liidu toetust Ukrainale, kinnitades taas oma jätkuvat kindlat ja vankumatut toetust Ukraina sõltumatusele, suveräänsusele ja territoriaalsele terviklikkusele tema rahvusvaheliselt tunnustatud piirides ning liidu võetud kohustust jätkata koostöös sarnaselt meelestatud partnerite ja liitlastega Ukrainale ja selle rahvale igakülgse poliitilise, rahalise, majandusliku, humanitaar-, sõjalise ja diplomaatilise toetuse andmist. Euroopa Ülemkogu toetas terviklikku, õiglast ja püsivat rahu Ukrainas, mis põhineb ÜRO põhikirja ja rahvusvahelise õiguse põhimõtetel ning mida toetavad Ukrainale antud kindlad ja usaldusväärsed julgeolekutagatised, mille kohaselt on äärmiselt oluline tagada, et Ukrainal on eelarvelised ja sõjalised vahendid, et jätkata oma võõrandamatu õiguse kasutamist enesekaitseks ning Venemaa agressiooni vastu võitlemiseks ja selle ärahoidmiseks.

Osana liidu reageerimisest kriisile kehtestati ajutine kaitse. Ajutine kaitse ei ole siiski absoluutne. Tegemist on erandliku menetlusega, mida võib kohaldada teatavate isikute rühmade suhtes, kes on kindlaks määratud nõukogu otsuses vastavalt direktiivi artiklile 5. Samal ajal nähakse direktiiviga ette võimalus jätta isikud kindlaksmääratud objektiivsete kriteeriumide alusel ajutise kaitse alt välja.

Sellela seoses tuleks täielikult arvesse võtta Ukraina sõjalisi vajadusi kaitsta end Venemaa ebaseadusliku agressioonisõja eest ja eelkõige ajateenistuskohustusi, mille Ukraina on oma õiguskorras õiguspäraselt määratlenud, pakkudes samal ajal Ukraina põgenikele ajutise kaitse

kaudu täielikku toetust. Seepärast on oluline, et liit kohaldaks ajutist kaitset viisil, mis tagab Ukraina üldise suutlikkuse end Venemaa ebaseadusliku agressioonisõja eest kõige paremini kaitsta ja otsustada vabalt oma kaitsejõudude korralduse üle.

Kuigi abivajavate Ukraina põgenike kaitsmine on endiselt prioriteet, ei anta ajutist kaitset üldjuhul isikutele, kes lahkuvad Ukrainast alates käesoleva otsuse jõustumise kuupäevast ja kes ei suuda esitada riiklikele ametiasutustele tõendeid selle kohta, et Ukraina ametiasutused on andnud neile loa lahkuda Ukrainast kooskõlas oma sõjaliste kohustustega.

Üks põhjus ajutise kaitse aktiveerimiseks oli säilitada liikmesriikide varjupaigasüsteem, vähendades ümberasustatud isikute massilise sissevoolu korral formaalsusi miinimumini. Oluline on säilitada ajutise kaitse süsteem, mida on lihtne kohaldada ja mille puhul on võimalik kiiresti kontrollida, kas isikutel on lubatud Ukrainast lahkuda kooskõlas nende sõjaliste kohustustega. Sellega seoses töötavad Ukraina ametiasutused näiteks välja spetsiaalset rakendust Reserv+, mis võimaldaks alla laadida ja printida dokumente, mis on vabastatud sõjalistest kohustustest.

Õiguskindluse tagamiseks tuleks selliste nõuete kontrollimist kohaldada üksnes nende uustulnukate suhtes, kes taotlevad ajutist kaitset alates käesoleva otsuse jõustumisest. Paljud ajutist kaitset saanud ümberasustatud isikud on nüüdseks viibinud ELis mitu aastat ja integreerunud vastuvõtvasse ühiskonda, õppides keelt, leides tööd ja õppides haridust. Seepärast on asjakohane, et need isikud säilitavad ajutise kaitse staatuse ja sellest tulenevad õigused.

Komisjon tuletab meelde, et ajutise kaitse direktiiv tähendab, et isik saab kasutada staatusega kaasnevat õigusi ainult ühes liikmesriigis korraga; seetõttu peaksid liikmesriigid jätkma direktiivi 2001/55 artikli 8 lõike 1 alusel esitatud elamisloataotlused rahuldamata, kui ilmneb, et asjaomane isik on juba saanud selle alusel elamisloa teises liikmesriigis ja tal on seega seal ajutise kaitsega kaasnevad õigused (vt selle kohta Euroopa Kohtu (kümnes koda) 27. veebruari 2025. aasta otsus kohtuasjas C-753/23 [Krasiliva], punkt 30).

Sel eesmärgil, nagu on meelde tuletatud ka nõukogu soovitusel, mis käsitleb koordineeritud lähenemisviisi ajutisest kaitsest loobumisele,¹⁵ on endiselt oluline laadida ajutise kaitse platvormile korrapäraselt üles andmeid, sealhulgas mitteaktiivsete registreeringute arvandmeid, ning võtta topektregistreerimise korral vajaduse korral kiiresti järelemeetmeid.

Vajadus jätkata kaitse pakkumist koos ajutise kaitse saajate võimalusega saada ajutist kaitset nende valitud liikmesriigis on mõjutanud liikmesriikide vastuvõtusüsteeme, eelkõige nende liikmesriikide vastuvõtusüsteeme, kus viibib suur hulk ajutist kaitset saavaid isikuid, koos mõjuga, mis tuleneb vajadusest tulla samaaegselt toime suure hulga rahvusvahelise kaitse taotlejatega või eluasemepuudusega. Sellega seoses on oluline jätkata tööd selle nimel, et tagada liikmesriikide jõupingutuste suurem tasakaal. Endiselt on prioriteediks ümberasustatud isikute iseseisva toimetuleku tagamine ja nende üleminek vastuvõtusüsteemidelt pikaajalisele majutusele.

¹⁵[Nõukogu 16. septembri 2025. aasta soovitus, mis käsitleb koordineeritud lähenemisviisi Ukraina põgenike ajutisest kaitsest loobumisele](#)

Lisaks peaksid liikmesriigid paralleelselt ajutise kaitse pikendamisega kooskõlas käesoleva kavandatud nõukogu otsusega kiirendama esmajärjekorras nõukogu soovitus (mis käsitleb koordineeritud lähenemisviisi ajutisest kaitsest loobumisele) rakendamist, rakendades pikaajalisi ja kestlikke lahendusi. Liikmesriigid peaksid eelkõige keskenduma ajutise kaitse saajate üleminekule muudele õiguslikele seisunditele ning toetama vabatahtliku tagasipöördumise ja kestliku taasintegreerimise hõlbustamist Ukrainas, kui olukord seda võimaldab.

• Kooskõla poliitikavaldkonnas kehtivate õigusnormidega

Käesolev ettepanek on täielikult kooskõlas ELi varjupaigalaase *acquis'ga*, kuna ajutise kaitse direktiiv on Euroopa ühise varjupaigasüsteemi lahutamatu osa ja see pidi tulema toime erakorralise olukorraga, kus toimub põgenike massiline sissevool, nagu see on praegu endiselt Venemaa täiemahulise sissetungi tõttu Ukrainasse. Ettepanek on täielikult kooskõlas ka Euroopa Liidu eesmärgiga luua vabadusel, turvalisusel ja õigusel rajanev ala, mis on avatud isikutele, kes asjaolude sunnil taotleavad õiguspäraselt kaitset Euroopa Liidus.

Ettepaneku elemendid on kooskõlas ka rände- ja varjupaigaleppe moodustavate õigusaktidega, mis võeti vastu 2024. aasta mais ja mida hakati kohaldama 2026. aasta juunis. Parlament ja nõukogu leppisid kokku, et ajutise kaitse direktiiv säilitatakse osana ELi käsutuses olevatest vahenditest massiliste saabumiste korral. Ajutise kaitse direktiiv on osutunud oluliseks vahendiks viivitamatu kaitse tagamisel ELis. Praeguses etapis on see jätkuvalt kõige asjakohasem vahend Venemaa Ukraina-vastase agressioonisõja põhjustatud sundrändega tegelemiseks.

• Kooskõla liidu muude poliitikavaldkondadega

Käesolev ettepanek on täielikult kooskõlas vajadusega võimaldada liikmesriikidel menetleda võimalikke rahvusvahelise kaitse taotlusi nõuetekohaselt, ilma et see koormaks nende varjupaigasüsteeme, ning jätkata Ukrainast lähtuva põgenike massilise sissevoolu korral vajalike meetmete võtmist, et vältida liikmesriikide varjupaigasüsteemide koormamist. Samuti on see kooskõlas liidu välistegevusega. Käesolev ettepanek on kooskõlas ka ELi piiravate meetmete ja muude meetmetega, mis on vastu võetud ka vastusena Venemaa agressioonile Ukraina vastu. Käesolev ettepanek on osa terviklikust ELi meetmetest, millega reageeritakse Venemaa Ukraina-vastasele agressioonisõjale.

2. ÕIGUSLIK ALUS, SUBSIDIAARSUS JA PROPORTSIONAALSUS

• Õiguslik alus

Ettepaneku õiguslik alus on nõukogu 20. juuli 2001. aasta direktiivi 2001/55/EÜ (miinimumnõuete kohta ajutise kaitse andmiseks ümberasustatud isikute massilise sissevoolu korral) artikli 4 lõige 2, võttes arvesse, et ajutise kaitse andmise põhjused püsivad. Selles sättes on ette nähtud, et kui ajutise kaitse põhjused püsivad, võib nõukogu komisjoni ettepaneku põhjal kvalifitseeritud häälteenamusega otsustada pikendada ajutist kaitset kuni ühe aasta võrra.

• Subsidiaarsus (ainupädevuse puudumise korral)

ELi toimimise lepingu V jaotisega, mis käsitleb vabadusel, turvalisusel ja õigusel rajanevat ala, antakse Euroopa Liidule nendes küsimustes teatavad volitused. Neid volitusi tuleb teostada kooskõlas Euroopa Liidu lepingu artikliga 5, st kui ja niivõrd, kuivõrd liikmesriigid üksi ei suuda täielikult saavutada kavandatava meetme eesmärgi ning seetõttu saab neid kavandatava meetme ulatuse või toime tõttu paremini saavutada Euroopa Liidu tasandil.

Venemaa agressioonisõjast tingitud olukord Ukrainas mõjutab jätkuvalt ELi tervikuna. Euroopa Liit on sellele reageerinud enneolematult ja ühtselt. See näitab, et see nõuab endiselt ELi lahendusi ja ELi toetust ning tugevat koordineerimist ELi tasandil, kuna kõik liikmesriigid peavad pidevalt olukorrale koos reageerima ning tagama, et praegu liidus majutatava peaaegu 4,4 miljoni inimese suhtes kohaldatakse kogu liidus samu standardeid ja ühtlustatud õigusi. Lisaks praegusele massilisele sissevoolule ei saa Ukraina olukorra jätkuva volatiilsuse tõttu välistada mastaapseid uusi saabujaid. On selge, et üksikute liikmesriikide võetud meetmed ei suuda rahuldavalt rahuldada vajadust ELi ühise lähenemisviisi järele küsimuses, mis on selgelt kogu ELi ühine probleem.

Sellist ühist lähenemisviisi ei suuda liikmesriigid üksi piisavalt saavutada ning kavandatud nõukogu rakendusotsuse ulatuse ja mõju tõttu on seda parem saavutada ja koordineerida liidu tasandil, nagu on märkinud ka liikmesriigid ise. Seetõttu peab liit tegutsema ja võib võtta meetmeid kooskõlas Euroopa Liidu lepingu artikli 5 lõikes 3 sätestatud subsidiaarsuse põhimõttega.

Ajutine kaitse on erandlik ja vahetu protsess, millel on kogu liidus ühtlustatud õigused. Puudub ajutise kaitse või siseriikliku õiguse kohase piisava kaitse taotlemise menetlus. Seega, kui asjaomane isik esitleb end ametiasutustele, et kasutada ajutise kaitse või piisava kaitsega seotud õigusi, peab ta tõendama üksnes oma kodakondsust, rahvusvahelise kaitse või samaväärse kaitse seisundit, Ukrainas elamist või vajaduse korral perekondlikke sidemeid. Õigus ajutisele kaitsele on vahetu, kuid mitte absoluutne, nagu näitavad mitmed ajutise kaitse direktiivi sätted. Seepärast on asjakohane kehtestada liidu tasandil ühine kontrollinõue, millega tagatakse, et liikmesriigid järgivad ajutise kaitsega seotud õiguste kasutamise uute taotluste hindamisel koordineeritud operatiivset lähenemisviisi, vältides seeläbi killustatust ja säilitades ajutise kaitse korra terviklikkuse.

Selleks et võimaldada protsessi, mis viib formaalsused miinimumini ja ei tekita riiklikele haldusasutustele halduskoormust, tuleks ajutise kaitse saamise õiguse tõendamiseks piisavaks tõendiks pidada kontrollimist, kui see on Ukraina õiguses kohaldatav, kas Ukraina ametiasutused on andnud asjaomastele isikutele loa kinnitada, et nad lahkuvad Ukrainast kooskõlas oma sõjaliste kohustustega.

- **Proportsionaalsus**

Kooskõlas Euroopa Liidu lepingu artikli 5 lõikes 4 sätestatud proportsionaalsuse põhimõttega nähakse kavandatava nõukogu rakendusotsusega ette ajutise kaitse pikendamine piiratud ajavahemikuks, st üheks aastaks konkreetse isikute rühma puhul, kelle suhtes seda juba kohaldatakse.

Võttes arvesse olukorra ulatust ja tõsidust Ukrainas, piirdub kavandatav meede vajalikuga, mistõttu ligikaudu 4,4 miljonit praegu ELi liikmesriikides viibivat põgenikku ei saa ohutuses ja püsivates tingimustes Ukrainasse tagasi pöörduda. Lisaks kujutab see pikendamine endast ka

proportsionaalset vastust praegusele olukorrale, kuna ajutine kaitse on kaitsnud liikmesriikide varjupaigasüsteemi selle eest, et märkimisväärne arv ELi liikmesriikidesse saabuvate isikute taotlusi ei koormaks seda üle.

Nõue kontrollida, kas Ukraina ametiasutused on andnud asjaomastele isikutele loa, mis kinnitab, et nad lahkuvad Ukrainast kooskõlas oma sõjaliste kohustustega, on proportsionaalne. See piirneb sellega, mis on rangelt vajalik selleks, et jätkuv vajadus pakkuda ajutist kaitset ei kahjustaks Ukraina üldist suutlikkust end kaitsta, pidades silmas Ukraina muutuvaid sõjalisi vajadusi. Ukrainal on õigus kehtestada oma õiguskorras ajateenistuskohustused, sealhulgas nende erandid, mis takistavad täpselt määratletud rühmituste Ukrainast lahkumist.¹

Kontrollimine, kas isik võib Ukrainast lahkuda, ilma et ta rikuks sõjalisi kohustusi, on kavandatud tulevase meetmena, mis on suunatud tulevastele taotlustele. Selle eesmärk on leida sobiv tasakaal vajaduse vahel võtta arvesse Ukraina kaitsevajadusi ja vajadust õiguskindluse ning liidus juba kaitset saavate isikute õiguste ja õiguspäraste ootuste säilitamise järele.

Lisaks ei mõjuta sellise nõude kontrollimine ametiasutuste otsustusõigust konkreetse juhtumi puhul ega ühegi isiku õigust taotleda liidus rahvusvahelist kaitset. Kuigi Ukrainast saabuvate isikute õigus taotleda varjupaika jääks sellisena puutumatuks, ei ole teenimisest keeldumine üksi mõjuv põhjus rahvusvahelise kaitse andmiseks – vt sellega seoses EUAA praktiline juhend poliitiliste arvamuste kohta.

- **Õigusakti valik**

Ajutise kaitse direktiivi artikli 4 lõike 2 kohaselt tuleb nõukogu rakendusotsusega pikendada ajutist kaitset kuni ühe aasta võrra, kui ajutise kaitse põhjused püsivad.

3. **EX-POST HINDAMISTE, STAKEHOLDER KONSULTATSIOONIDE JA MÕJU HINDAMISE TULEMUSED**

- **Tõenditel põhinev poliitikakujundamine**

ELi rändevaldkonna valmisoleku- ja kriisikava võrgustik, mis keskendub Ukrainale, ja Ukraina solidaarsusplatvorm¹ jätkavad oma tegevust, et pakkuda vastavalt ühist olukorrateadlikkust Venemaa täiemahulise Ukrainasse sissetungi rändemõjust ning ELi ja liikmesriikide valmisolekut ja koordineeritud reageerimist kriisile korrapärase teabevahetuse kaudu. Sellega seoses on mõlemal foorumil arutatud üldise valmisoleku suurendamist ELi tasandil, sealhulgas erandolukorra plaanimist. Pidevalt kogutakse teavet ja andmeid praeguse olukorra ja inimeste liikumise kohta. Pooled arutavad ajutise kaitse registreerimise platvormi koosolekutel jätkuvalt vastavalt vajadusele, kuidas paremini tagada ajutise kaitse saajaid ja siseriikliku õiguse alusel pakutavat piisavat kaitset käsitleva teabe nõuetekohane vahetamine liikmesriikide vahel, tuvastades samal ajal topeltregistreerimise samas liikmesriigis ja ELi liikmesriikides.

¹Ukraina seaduste kohaselt ei tohi ajateenistuses olevad Ukraina mehed (25–60-aastased) ja reservnimekirjas olevad Ukraina mehed (23–25-aastased) Ukrainast lahkuda. Pärast Ukraina 2025. aasta augusti sõjaseaduse lõdvendamist on 18–22-aastastel Ukraina meestel lubatud Ukrainast lahkuda, välja arvatud nendel meestel (ja naistel), kes otsustasid vabatahtlikult relvajõududega ühineda.

¹Platvormi lõi komisjon, et koordineerida liikmesriikide operatiivset reageerimist vastavalt nõukogu otsuse 2022/382 artikli 3 lõikele 2. Muu hulgas kogub ta teavet ja uurib liikmesriikides kindlaks tehtud vajadusi ning koordineerib nende vajaduste täitmiseks võetavaid operatiivseid järelmeetmeid.

Arvestades ümberasustatud laste ja noorte märkimisväärset arvu, võetakse nendes jõupingutustes üha enam arvesse andmeid haridus- ja koolitussüsteemidesse integreerimise kohta.

Viimastel kuudel on Euroopa Komisjon vahetanud Ukraina kolleegidega korrapäraselt teavet selle kohta, kuidas ühitada Ukraina rahvale antav kaitse riigi kaitsevajadustega.

Lisaks hindavad Euroopa Komisjon, sellised organisatsioonid nagu Maailmapank ja ÜRO ning Ukraina valitsus korrapäraselt olukorda Ukrainas. Maailmapank avaldab aruanded Ukraina kahjustuste ja vajaduste kiirhinnangu kohta.²

Alates sõja puhkemisest on Rahvusvaheline Migratsiooniorganisatsioon teinud tööd selle nimel, et paremini mõista ümberasustatud isikute olukorda ning jälgida Ukrainas toimuvat riigisisest ümberasustamist ja liikuvusvooge. Lisaks on ta uuringute abil jälginud sõja eest põgenevate ja Ukrainasse naasvate piiri ületavate isikute kavatsusi ning hinnanud tagasipöördumistingimusi. ÜRO Pagulaste Ülemvoliniku Amet on korrapäraselt avaldanud teavet Ukrainast (ka riigisiselt) ümberasustatud isikute kavatsuste ja väljavaadete kohta. Eespool nimetatud rahvusvaheliste organisatsioonide uuringud ja dokumendid näitavad, et praegune olukord on endiselt ebastabiilne ja ebakindel ning seetõttu ei võimalda see turvalistel ja püsivatel tingimustel tagasi pöörduda. ÜRO Pagulaste Ülemvoliniku Ameti hinnangul on 2026. aasta veebruari seisuga kogu maailmas registreeritud 5,9 miljonit Ukrainast põgenevat inimest.³

• Konsulteerimine sidusrühmadega ning eksperditeadmiste kogumine ja kasutamine

Tõenduspõhise teabe kogumiseks konsulteeris komisjon rändevaldkonna valmisoleku- ja kriisihjevõrgustiku ning solidaarsusplatvormi kaudu korrapäraselt liikmesriikide ametiasutuste, Euroopa välisteenistuse ning asjaomaste ELi ametite, Ukraina ametiasutuste ja rahvusvaheliste organisatsioonidega, jätkates samal ajal teabevahetust valitsusväliste ja kodanikuühiskonna organisatsioonidega.

Komisjon konsulteeris koostöös Euroopa Liidu Nõukogu roteeruvate eesistujariikidega liikmesriikidega ministrite tasandil ajutise kaitse tuleviku üle pärast 2027. aasta märtsi ning nõukogu strateegilise sisserände-, piiride ja varjupaigakomitee (SCIFA) ning justiits- ja siseküsimuste nõunike mitmel kohtumisel 2026. aasta märtsis ja mais, kus liikmesriigid rõhutasid vajadust pikendada ajutist kaitset võimalikult kiiresti veel ühe aasta võrra, et säilitada Euroopa ühine reageerimine.

Viimasel SCIFA koosolekul 2026. aasta aprillis tunnistasid liikmesriigid, et praegune ebastabiilne olukord ei võimalda ajutist kaitset lõpetada. Liikmesriigid arutasid ka ajutise kaitse kohaldamisala võimalikke uusi viise, et paremini kajastada muutuvat olukorda ja ühitada ajutine kaitse Ukraina muutuvate kaitsevajadustega. Viimasel, 2026. aasta mais toimunud justiits- ja siseküsimuste nõunike koosolekul arutasid liikmesriigid ajutise kaitse ulatusega

²Maailmapanga grupp, „Ukraine Fifth Rapid Damage and Needs Assessment (RDNA5) (veebruar 2022 – detsember 2025)“.

³ Ukraina pagulaste olukord.

seotud uue korra võimalusi, rõhutades vajadust lihtsa kohaldamise ja otsuse võimalikult kiire vastuvõtmise järele.

Paralleelsed ja täiendavad arutelud toimusid solidaarsusplatvormil, kus enamik liikmesriike väljendas vajadust pikendada ajutist kaitset veel ühe aasta võrra, et säilitada Euroopa ühine reageerimine, tagada toetusesaajatele selgus ning võimaldada liikmesriikidel võtta riiklikul tasandil vajalikke haldus- ja õiguslikke meetmeid (nt elamislubade pikendamine). Liikmesriigid väljendasid ka vajadust säilitada ajutise kaitse saamise tingimustele vastamiseks lihtne haldusmenetlus ja vältida varjupaigasüsteemide ülekoormatust. Siseministrid väljendasid 4. juunil toimunud mitteametlikul siseküsimuste nõukogu istungil ka üldist toetust ajutise kaitse edasisele pikendamisele veel ühe aasta võrra ja kohanduste kaalumisele, et võtta täielikult arvesse Ukraina muutuvaid kaitsevajadusi.

Komisjon suhtles korrapäraselt ka Ukraina ametiasutustega, et koguda teavet kohapealse olukorra kohta. Lisaks konsulteeris komisjon ajutise kaitse direktiivi artikli 3 kohaselt ÜRO Pagulaste Ülemvoliniku Ametiga, kes on olukorda hinnanud ja andnud asjakohast teavet ning korraldanud uuringuid ümberasustatud isikute kavatsuste kohta.

- **Põhiõigused**

Käesolevas ettepanekus austatakse põhiõigusi ja järgitakse eelkõige Euroopa Liidu põhiõiguste hartas tunnustatud põhimõtteid ning kohustusi, mis tulenevad rahvusvahelisest õigusest, sealhulgas 28. juuli 1951. aasta Genfi pagulasseisundi konventsioonist, mida on muudetud 31. jaanuari 1967. aasta New Yorgi protokolliga.

4. EELARVEIMPLIKATSIOONID

Alates Venemaa Ukraina-vastase agressioonisõja algusest on ajutise kaitse direktiivi kohaldamisega seotud rahastamisvajadused kaetud olemasolevate ELi rahastamisvahendite eelarvest aastatel 2014–2020 ja 2021–2027, eelkõige asjaomaste rände- ja siseasjade ning ühtekuuluvuspoliitika raames.¹

5. MUUD KULUD

- **Ettepaneku konkreetsete sätete üksikasjalik selgitus**

Artikliga 1 pikendatakse käesoleva otsuse artikliga 1 muudetud nõukogu otsuse artiklis 2 osutatud ümberasustatud isikute ajutist kaitset ühe aasta võrra (5. märtsist 2027 kuni 4. märtsini 2028).

Artiklis 2 on sätestatud, et ajutist kaitset ei anta üldjuhul isikutele, kes lahkuvad Ukrainast alates käesoleva otsuse jõustumise kuupäevast ja kes ei suuda esitada riigi ametiasutustele tõendeid selle kohta, et Ukraina ametiasutused on andnud neile loa lahkuda Ukrainast kooskõlas oma sõjaliste kohustustega.

Artiklis 3 sätestatakse käesoleva otsuse jõustumise ja kohaldamise kuupäevad.

¹ „Ühtekuuluvusmeetmed pagulaste toetamiseks Euroopas“, nn CARE pakett (CARE, CARE-plus ja Fast-CARE).

2026/0186 (NLE)

Ettepanek:

NÕUKOGU RAKENDUSOTSUS,**millega pikendatakse rakendusotsusega (EL) 2022/382 kehtestatud ajutist kaitset kuni 4. märtsini 2028**

EUROOPA LIIDU NÕUKOGU,

võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut,

võttes arvesse nõukogu 20. juuli 2001. aasta direktiivi 2001/55/EÜ miinimumnõuete kohta ajutise kaitse andmiseks ümberasustatud isikute massilise sissevoolu korral ning meetmete kohta liikmesriikide jõupingutuste tasakaalustamiseks nende isikute vastuvõtmisel ning selle tagajärgede kandmisel,¹ eriti selle artikli 4 lõiget 2,

võttes arvesse Euroopa Komisjoni ettepanekut

ning arvestades järgmist:

- (1) Nõukogu võttis 4. märtsil 2022 vastu rakendusotsuse (EL) 2022/382,² millega määratakse kindlaks Ukrainast lähtuva põgenike massilise sissevoolu olemasolu direktiivi 2001/55/EÜ artikli 5 tähenduses, et kehtestada ajutine kaitse.
- (2) Vastavalt direktiivi 2001/55/EÜ artikli 4 lõikele 1 kohaldati ajutist kaitset esialgu ühe aasta jooksul kuni 4. märtsini 2023 ja seejärel pikendati seda automaatselt veel ühe aasta võrra kuni 4. märtsini 2024.
- (3) Nõukogu võttis 19. oktoobril 2023 vastu rakendusotsuse (EL) 2023/2409,³ millega pikendatakse rakendusotsusega (EL) 2022/382 kehtestatud ajutist kaitset kuni 4. märtsini 2025. Nõukogu võttis 25. juunil 2024 vastu rakendusotsuse (EL) 2024/1836,⁴ millega pikendatakse rakendusotsusega (EL) 2022/382 kehtestatud ajutist kaitset kuni 4. märtsini 2026. Nõukogu võttis 15. juulil 2025 vastu rakendusotsuse (EL) 2025/1460,⁵

¹ EÜT L 212, 7.8.2001, lk 12, ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/2001/55/oj>.

²Nõukogu 4. märtsi 2022. aasta rakendusotsus (EL) 2022/382, millega määratakse kindlaks Ukrainast lähtuva põgenike massilise sissevoolu olemasolu direktiivi 2001/55/EÜ artikli 5 tähenduses ning nähakse selle tulemusena ette ajutine kaitse (ELT L 71, 4.3.2022, lk 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/dec_impl/2022/382/oj).

³Nõukogu 19. oktoobri 2023. aasta rakendusotsus (EL) 2023/2409, millega pikendatakse rakendusotsusega (EL) 2022/382 kehtestatud ajutist kaitset (ELT L, 2023/2409, 24.10.2023, ELI: http://data.europa.eu/eli/dec_impl/2023/2409/oj).

⁴Nõukogu 25. juuni 2024. aasta rakendusotsus (EL) 2024/1836, millega pikendatakse rakendusotsusega (EL) 2022/382 kehtestatud ajutist kaitset (ELT L, 2024/1836, 3.7.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/dec_impl/2024/1836/oj).

⁵Nõukogu 15. juuli 2025. aasta rakendusotsus (EL) 2025/1460, millega pikendatakse rakendusotsusega (EL) 2022/382 kehtestatud ajutist kaitset (ELT L, 2025/1460, 24.7.2025,

millega pikendatakse rakendusotsusega (EL) 2022/382 kehtestatud ajutist kaitset kuni 4. märtsini 2027.

- (4) Seoses direktiivi 2001/55/EÜ aktiveerimisega leppisid liikmesriigid 4. märtsil 2022⁶ tehtud avalduses ühehäälselt kokku, et nad ei kohalda kõnealuse direktiivi artiklit 11 isikute suhtes, kes saavad asjaomases liikmesriigis ajutist kaitset vastavalt rakendusotsusele (EL) 2022/382 ja kes liiguvad ilma loata teise liikmesriiki, välja arvatud juhul, kui liikmesriigid lepivad kahepoolselt kokku teisiti.
- (5) Arvestades, et isik saab korraga kasutada ajutise kaitsega seotud õigusi ainult ühes liikmesriigis, peaksid liikmesriigid selle tagamiseks ja selleks, et vältida mitmekordset registreerimist ajutise kaitse saamiseks, lükkama tagasi direktiivi 2001/55/EÜ artikli 8 lõike 1 alusel esitatud elamisloataotlused, kui on ilmne, et asjaomane isik on juba saanud selle alusel elamisloa teises liikmesriigis ja tal on seega seal ajutise kaitsega seotud õigused, sealhulgas sotsiaalsabi. See oleks kooskõlas Euroopa Liidu Kohtu otsusega kohtuasjas C-753/23⁷ ja eelkõige selle punktiga 30.
- (6) Selleks et tagada operatiivse märkidel õigeaegne olukorrapilt ning ühtne haldamine ja järelevalve elamislubade väljaandmise üle, peaksid liikmesriigid laadima ajutise kaitse registreerimise platvormile korrapäraselt üles täpseid ja õigeaegseid andmeid, sealhulgas mitteaktiivsete registreerimiste arvandmeid.
- (7) Praegu saab liidus ajutist kaitset peaaegu 4,4 miljonit Ukraina põgenikku. Ajutist kaitset saavate isikute registreerimiste koguarv on püsunud suhteliselt stabiilsena ligikaudu 4,3 miljoni juures, kusjuures üldine kasvutendents on väike ja vähe on neid, kes teatavad alalisest tagasipöördumisest Ukrainasse. Olukord Ukrainas ei võimalda enamikul põgenikest ohututes ja püsivates tingimustes Ukrainasse tagasi pöörduda. Rahvusvahelise Migratsiooniorganisatsiooni hinnangul on Ukrainas⁸ 2025. aasta detsembri seisuga 3 712 000 riigisisest põgenikku. Kolm neljandikku (71 %) riigisisestest põgenikest oli olnud ümberasustatud üle kahe aasta ja 82 % oli olnud ümberasustatud üle aasta. Üle kahe aasta ümberasustatud riigisiseste põgenike osakaal oli suurim riigi lääneosas elavate riigisiseste põgenike hulgas. ÜRO humanitaarasjade koordinatsioonibüroo hinnangul vajab 2026. aastal Ukrainas kiiret humanitaarabi ligikaudu 10,8 miljonit inimest.
- (8) Lisaks ei saa välistada uusi mastaapseid saabujaid Venemaa agressioonisõjast tingitud keeruliste humanitaartingimuste, suurema volatiilsuse ja Ukraina olukorra ebakindluse tõttu, sealhulgas intensiivsemad korduvad õhurünnakud tsiviilisikute vastu kogu riigis. Eskaleerumise oht püsib. Samal ajal püsib oht riiklike varjupaigasüsteemide tõhusale toimimisele, kui ajutine kaitse peagi lõppeb ja kõik rahvusvahelise kaitse saajad taotlevad samal ajal rahvusvahelist kaitset.

[ELI: \[http://data.europa.eu/eli/dec_impl/2025/1460/oj\]\(http://data.europa.eu/eli/dec_impl/2025/1460/oj\)](http://data.europa.eu/eli/dec_impl/2025/1460/oj)

⁶ Ettepanek: NÕUKOGU RAKENDUSOTSUS, millega määratakse kindlaks Ukrainast lähtuva põgenike massilise sissevoolu olemasolu nõukogu 20. juuli 2001. aasta direktiivi 2001/55/EÜ artikli 5 tähenduses ning nähakse selle tulemusena ette ajutine kaitse – liikmesriikide avaldus

⁷ Kohtuotsus, Euroopa Kohus, 27. veebruar 2025, A. N. vs. Ministerstvo vnitra, C-753/23, ECLI:EU:C:2025:133

⁸ Ukraina riigisisese ümberasustamise aruanne – 22. voor (jaanuar 2026).

- (9) Kuna ajutist kaitset saavate põgenike suur arv liidus ei vähene tõenäoliselt seni, kuni jätkub sõda Ukraina vastu, on ajutise kaitse pikendamine vajalik, et tegeleda nende isikute olukorraga, kes saavad praegu liidus ajutist kaitset või vajavad sellist kaitset alates 5. märtsist 2027, kuna sellega nähakse ette viivitamatu kaitse ja juurdepääs ühtlustatud õigustele, vähendades samal ajal formaalsusi miinimumini olukorras, kus toimub massiline sissevool liitu. Ajutise kaitse pikendamine peaks samuti aitama tagada, et liikmesriikide varjupaigasüsteeme ei koormata üle selliste rahvusvahelise kaitse taotluste arvu märkimisväärse suurenemisega, mida võivad esitada isikud, kes saavad ajutist kaitset kuni 4. märtsini 2027, kui ajutine kaitse selleks ajaks lõpeb, või isikud, kes põgenevad Ukraina sõja eest ja saavad liitu pärast seda kuupäeva ja enne 4. märtsi 2028.
- (10) Võttes arvesse, et ajutise kaitse põhjused püsivad, tuleks rakendusotsuses (EL) 2022/382 osutatud põgenike kategooriate ajutist kaitset pikendada 4. märtsini 2028.
- (11) Olenemata vajadusest pikendada ajutist kaitset veel ühe aasta võrra, on oluline, et liidu ühises lähenemisviisis võetaks arvesse Ukraina muutuvaid kaitsevajadusi.
- (12) Euroopa Ülemkogu kinnitas oma järeldustes taas oma jätkuvat kindlat ja vankumatut toetust Ukraina sõltumatusele, suveräänsusele ja territoriaalsele terviklikkusele tema rahvusvaheliselt tunnustatud piirides ning liidu võetud kohustust jätkata Ukrainale ja selle rahvale igakülgse poliitilise, rahalise, majandusliku, humanitaar-, sõjalise ja diplomaatilise toetuse andmist. Euroopa Ülemkogu toetas terviklikku, õiglast ja püsivat rahu Ukrainas, mis põhineb ÜRO põhikirja ja rahvusvahelise õiguse põhimõtetel ning mida toetavad Ukrainale antud kindlad ja usaldusväärsed julgeolekutagatised, mille kohaselt on äärmiselt oluline tagada, et Ukrainal on eelarvelised ja sõjalised vahendid, et jätkata oma võõrandamatu õiguse kasutamist enesekaitseks ning Venemaa agressiooni vastu võitlemiseks ja selle ärahoidmiseks.
- (13) Nõukogu direktiivi 2001/55/EÜ kohaselt kujutab ajutise kaitse kord ümberasustatud isikute massilise sissevoolu korral endast erandlikku menetlust, mida võib kohaldada konkreetsete isikute rühmade suhtes ja millega võib samal ajal määrata kindlaks ka objektiivsed välistamiskriteeriumid, järgides täielikult rahvusvahelisest õigusest, liidu õigusest ja põhiõigustest tulenevaid kohustusi. Eelkõige ei tohiks isikule anda ajutist kaitset, kui Ukraina ametiasutused ei ole andnud talle luba Ukrainast lahkuda, kuna ta peab täitma oma sõjalisi kohustusi.
- (14) Ukraina muutuvad sõjalised vajadused kaitsta end Venemaa ebaseadusliku agressioonisõja eest ja eelkõige ajateenistuskohustused, mille Ukraina on oma õiguskorras õiguspäraselt määratlenud, nõuavad liidu täielikku toetust. Sellega seoses peaksid liikmesriigid neid vajadusi täielikult arvesse võtma, pakkudes samal ajal Ukraina põgenikele ajutise kaitse kaudu täielikku toetust. Seepärast on oluline, et liit ei jätkaks ajutise kaitse kohaldamist nii, et kuigi sellest saavad kasu ümberasustatud isikud, võib see negatiivselt mõjutada Ukraina üldist suutlikkust end Venemaa ebaseadusliku agressioonisõja eest kõige paremini kaitsta ja otsustada vabalt oma kaitsejõudude korralduse üle.

- (15) Sel eesmärgil, ilma et see piiraks liidu õiguse ja põhiõiguste kohaldamist, ei anta ajutist kaitset üldjuhul isikutele, kes ei suuda riigi ametiasutustele tõendada, et Ukraina ametiasutused on neile andnud loa lahkuda Ukrainast kooskõlas oma sõjaliste kohustustega, kui see on Ukraina õiguses kohaldatav. Võttes arvesse vajadust võtta arvesse Ukraina määratletud praeguseid kaitsevajadusi, ilma et see mõjutaks nende isikute olukorda, kelle suhtes ajutist kaitset juba kohaldatakse, tuleks sellise nõude kontrollimist Ukrainast ümberasustatud isikute suhtes hakata kohaldama alates päevast pärast käesoleva otsuse avaldamist Euroopa Liidu Teatajas.
- (16) Õigus ajutisele kaitsele on kohene. Kuigi asjaomase isiku nõuetekohase haldamise ja registreerimise tagamiseks võib liikmesriik otsustada täita teatavaid nõudeid, nagu registreerimisvorm ja tõendite esitamine, nagu on sätestatud nõukogu otsuses (EL) 2022/382, on üks ajutise kaitse eesmärke tagada kiire ja lihtne menetlus, vähendades formaalsusi miinimumini. Seetõttu on oluline, et liikmesriikide ametiasutused saaksid kiiresti kontrollida, kas asjaomasel isikul on lubatud Ukraina territooriumilt lahkuda kooskõlas oma sõjaliste kohustustega. Sellega seoses võiks liikmesriikide käsutuses olla näiteks dokument, mille Ukraina ametiasutused esitavad Ukrainas väljatöötamisel oleva spetsiaalse rakenduse Reserv+ kaudu ja mis kinnitab sellist luba.
- (17) Nõukogu võttis 16. septembril 2025 vastu soovitus, mis⁹ käsitleb koordineeritud lähenemisviisi Ukraina põgenike ajutise kaitse kaotamisele. Kõnealune pikendamine ei piira selles sätestatud meetmete rakendamise jätkamist, mis peaks jääma prioriteediks. Sellega seoses peaksid liikmesriigid koordineeritult kiirendama ajutist kaitset saavate isikute üleminekut muudele õiguslikele seisunditele ning vabatahtlikku tagasipöördumist ja taasintegreerimist, kui olukord seda võimaldab.
- (18) Käesolevas otsuses austatakse põhiõigusi ja järgitakse Euroopa Liidu põhiõiguste hartas tunnustatud põhimõtteid.
- (19) Nõukogu kinnitab veel kord oma pühendumust toetada Ukrainat ja Ukraina rahvast nii kaua kui vaja ning kordab oma toetust ÜRO põhikirja ja rahvusvahelise õiguse põhimõtetele tuginevale terviklikule, õiglasele ja püsivale rahule ning on püsiva relvarahu korral valmis tegutsema kooskõlas direktiivi 2001/55/EÜ artikli 6 lõike 1 punktiga b.
- (20) Direktiiv 2001/55/EÜ on Irimaale siduv ning seepärast osaleb ta käesoleva otsuse vastuvõtmisel ja kohaldamisel.
- (21) Euroopa Liidu lepingule ja Euroopa Liidu toimimise lepingule lisatud protokolli nr 22 (Taani seisukoha kohta) artiklite 1 ja 2 kohaselt ei osale Taani käesoleva rakendusotsuse vastuvõtmisel ning see ei ole tema suhtes siduv ega kohaldatav.

⁹[Nõukogu 16. septembri 2025. aasta soovitus, mis käsitleb koordineeritud lähenemisviisi Ukrainast põgenenud isikute ajutise kaitse kaotamisele \(ELT C, C/2025/5129, 23.9.2025, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2025/5129/oj\)](http://data.europa.eu/eli/C/2025/5129/oj)

ON VASTU VÕTNUD KÄESOLEVA OTSUSE:

Artikkel 1

Rakendusotsuse (EL) 2022/382 artiklis 2 osutatud Ukrainast põgenenud isikutele antud ajutist kaitset, mida pikendati rakendusotsustega (EL) 2023/2409, (EL) 2024/1836 ja (EL) 2025/1460, pikendatakse veel ühe aasta võrra kuni 4. märtsini 2028.

Artikkel 2

Ilma et see piiraks liidu õiguse ja põhiõiguste kohaldamist, ei anta rakendusotsuse (EL) 2025/1460 artikli 1 kohast või artikli 1 kohaselt pikendatud ajutist kaitset isikutele, kes ei täida Ukraina õiguses sätestatud sõjalisi kohustusi ning kellel Ukraina ametiasutused ei ole seetõttu luba Ukrainast lahkuda.

Käesolevat artiklit ei kohaldata isikute suhtes, kes käesoleva otsuse jõustumise kuupäeval juba saavad ajutist kaitset.

Artikkel 3

Käesolev otsus jõustub järgmisel päeval pärast selle avaldamist *Euroopa Liidu Teatajas*.

Seda kohaldatakse alates 5. märtsist 2027, välja arvatud artikkel 2, mida kohaldatakse alates käesoleva otsuse jõustumise kuupäevast.

Brüssel, [kuupäev]

*Nõukogu nimel
eesistuja*